

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1941 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 14 februari 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 84, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag angående ändring i vissa delar i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

Förslaget är av följande lydelse:

»Förslag

till

lag angående ändring av vissa delar i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. samt 4, 5, 6, 8, 9 och 12 §§ lagen den 12 april 1935 om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

2 mom. Veterinär skall — — — av smittspridning.

Har mellan — — — nyss sagts.

Har sjukdom, på grund varav ställe förklarats spärrat, befunnits icke förekomma, skall förklaringen omedelbart upphävas. I annat fall skall förklaringen gälla, intill dess det spärrade stället jämlikt 4 § förklarats smittat eller misstänkt för smitta.

4 §.

1 mom. Länsstyrelse skall, då sjukdom som avses i denna lag inträffar inom länet eller då det är skälig anledning till antagande att dylik sjukdom inom länet förefinnes, där Konungen så föreskrivit förklara ställe, varest sjukdomen inträffat eller misstänkes förefinnas, jämte omkringliggande område i den utsträckning som prövas erforderlig smittat eller misstänkt för smitta. I samband därmed ankommer på länsstyrelsen att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter *dels* anbefalla isole-ring av det smittade eller för smitta misstänkta stället eller området ävensom meddela förbud att begagna betesmark och att till smittat eller för smitta misstänkt ställe eller område införa djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller från sådant ställe eller område utföra djur eller mjölk eller andra produkter eller varor, som kunna bidra till spridande av smitta, *dels ock* utfärda de övriga bestämmelser, som finnas påkallade till förekommande och hämmande av sjukdomen.

Har ställe eller område förklarats smittat av sjukdom som avses i denna lag, ankommer det på länsstyrelsen att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter *dels* förklara omkringliggande område för skyddsområde, *dels ock* i samband därmed förbjuda att, såvitt icke tillstånd i den ordning medicinalstyrelsen bestämmer meddelats, till området införas eller inom området från gård till annan förflyttas djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller att utan dylikt tillstånd därifrån utföras djur eller delar av slaktade djur, som medföra särskild fara för spridande av smitta, eller varor, som kunna medföra dylik fara.

2 mom. Har sjukdom, varav ställe eller område förklarats smittat, upphört och föreskriven smittrening ägt rum, skall länsstyrelsen i enlighet med bestämmelser, som utfärdats av medicinalstyrelsen, förklara området fritt från smitta, och skall, därest omkringliggande område förklarats för skyddsområde, sådan förklaring, där den ej tidigare upphävts, samtidigt upphöra att gälla.

Har å — — — för smitta.

5 §.

Inträffar sjukdom — — — därför misstänkta.

Medicinalstyrelsen må, då så anses lämpligt till förekommande eller bekämpande av i denna lag avsedd sjukdom, påbjuda, att skyddsymponing av djur skall verkställas.

Medicinalstyrelsen tillkommer *dels* att meddela förbud mot införsel eller utförsel av djur, produkter och varor, som kunna bidra till spridande av smitta, att gälla mellan skilda delar av riket, *dels ock* att utfärda erforderliga föreskrifter angående smittrening i anledning av sjukdom som avses i denna lag.

6 §.

Det åligger offentligt slakthus ävensom annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning att där så påkallas för nedslaktning enligt 5 § ställa

lokal och personal till förfogande ävensom att vid sin verksamhet iakttaga de föreskrifter, som till undvikande av smittas spridande meddelas av medicinalstyrelsen.

8 §.

Ersättning av — — — Konungen utfärdar.

Anspråk på ersättning som förut nämnts skall vid talans förlust framställas hos medicinalstyrelsen senast inom sex månader från den dag anspråket uppkom, Konungen likväl obetaget att härifrån medgiva undantag, då så finnes påkallat.

Beträffande ersättning till veterinär gäller vad särskilt är stadgat.

9 §.

Högsta tillsynen över åtgärder till bekämpande av sjukdom som avses i denna lag tillkommer medicinalstyrelsen. Då särskilda skäl därtill föranleda, må Konungen förordna att i fråga om bekämpande av viss sjukdom de befogenheter och skyldigheter, som jämlikt denna lag och enligt densamma meddelade bestämmelser ankomma på medicinalstyrelsen, skola helt eller delvis tillkomma en av Konungen tillsatt nämnd.

Länsstyrelse skall — — — noggrant tillämpas.

Det åligger — — — och dylikt.

12 §.

Förseelse mot — — — allmän strafflag.

Dömes någon till ansvar för förseelse som avses i första stycket, må domstolen på talan av allmän åklagare förordna, att rätt till sådan ersättning av allmänna medel för kostnad eller förlust, som må utgå med stöd av denna lag, helt eller delvis skall vara förverkad.

Innefattar förseelsen olovlig införsel, utförsel eller annan förflyttning av djur, produkter eller varor som kunna bidra till spridande av smitta må domstolen tillika på talan av allmän åklagare förklara sådan egendom eller, om den icke kan tillrättaskaffas, dess värde förbrutet. Vad sålunda skall anses förbrutet tillfaller kronan.

Avskrift av utslag som här avses skall av domstolen översändas till medicinalstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1941.»

Inledning.

Genom beslut den 3 februari 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst sju sakkunniga att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande nya bestämmelser för bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar samt för den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av sådana sjukdomar.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallade departementschefen den 11 februari 1939 såsom sakkunniga landshövdingen E. A. Beskow, tillika ordförande, generaldirektören J. A. Höjer, professorn H. G. Magnusson, hovrättsrådet B. A. Fallenius, chefveterinären S. Jerlov, sekreteraren hos Malmöhus läns hushållningssällskap B. T. Lanke samt lantbrukaren M. Hj. Nilsson i Marielund.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen epizootisakkunniga, ha den 30 september 1940 avgivit betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (stat. off. utr. 1940: 26).

Över de sakkunnigas förslag ha yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, statens veterinär-bakteriologiska anstalt, veterinärhögskolans lärarråd, överståthållarämbetet, hälsovårdsnämnden, slakt- och saluhallsstyrelsen och förste stadsveterinären i Stockholm, samtliga länsstyrelser, hushållningssällskaps förvaltningsutskott och länsveterinärer, lantbruksakademien, Sveriges lantbruksförbund jämte ett flertal därtill anslutna organisationer, flertalet avelsföreningar, svenska veterinärläkarföreningen, svenska länsveterinärföreningen, svenska distriktsveterinärföreningen, föreningen Sveriges yngre veterinärer, riksförbundet landsbygdens folk samt försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, ömsesidigt, och Skånes mindre jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsförening.

Huvuddragen av de sakkunnigas förslag m. m.

Gällande bestämmelser.

Nu gällande bestämmelser rörande bekämpande av smittsamma husdjurs-sjukdomar finnas i huvudsak upptagna i dels lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag), dels kungörelse samma dag (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, dels ock ett flertal av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter. Epizootikungörelsen har ändrats i vissa hänseenden genom kungörelserna nr 839/1937, 545/1938 och 665/1938. Härjämte ha vissa kompletterande bestämmelser i ämnet meddelats i dels kungö-

relsen den 31 januari 1936 (nr 22) angående tillämpning inom Norrbottens län å sjukdomen smittsam blodbrist hos häst (*anaemia infectiosa equi*) av vissa föreskrifter i epizootilagen och kungörelsen nr 106/1935, dels kungörelsen den 21 juli 1938 (nr 536) angående skyddsområde vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m., vilken kungörelse ändrats genom kungörelsen nr 710/1938, dels kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 343) angående bestridande av vissa kostnader i anledning av mul- och klövsjuka, dels kungörelsen den 22 december 1939 (nr 881) angående tillämpning av epizootilagen å sjukdomen infektiös laryngotracheit hos höns m. m., dels kungörelsen den 9 februari 1940 (nr 64) angående tillämpning av epizootilagen å en svinpestliknande sjukdom, dels kungörelsen den 31 maj 1940 (nr 406) angående förbud att använda okokt avfall till svinföda m. m., dels ock kungörelsen sistnämnda dag (nr 407) med vissa bestämmelser till förhindrande av spridning av sjukdomen svinpest, vilken kungörelse ändrats genom kungörelsen nr 514/1940.

Utgifter, som åvila statsverket i anledning av bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna, bestridas från det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Förekommade och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 100,000 kronor. I 1941 års statsverksproposition har för ändamålet för budgetåret 1941/42 äskats ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

De sakkunniga.

De sakkunniga ha i sitt betänkande främst uppehållit sig vid de ändrade bestämmelser som böra gälla i fråga om mul- och klövsjuka. Emellertid ha de sakkunniga även upptagit till behandling vissa andra sjukdomar såsom svinpest och hönssjukdomar. De sakkunniga ha icke framlagt något förslag till helt ny epizootilag och epizootikungörelse. Förslaget innefattar endast ändringar i nämnda författningar. Därjämte har framlagts förslag till vissa följdförfattningar. De sakkunniga ha ansett ändamålsenligt att bibehålla den nuvarande uppdelningen av bestämmelserna rörande bekämpandet dels i en av Kungl. Maj:t och riksdagen antagen epizootilag, vilken innehåller endast huvudstadgandena i ämnet, dels ock i av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet utfärdade kungörelser.

De väsentligaste nyheterna i de sakkunnigas förslag i fråga om bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna avse organisatoriska förhållanden. De sakkunniga ha sålunda föreslagit en klarare gränsdragning mellan medicinalstyrelsen och länsstyrelserna med avseende å dessa myndigheters befogenheter och skyldigheter vid bekämpande av epizootier. Enligt de sakkunnigas förslag har avgörandet i hithörande frågor i huvudsak lagts i medicinalstyrelsens hand. För närvarande råder en viss dualism mellan medicinalstyrelsen och länsstyrelserna i det att i vissa fall länsstyrelserna äga ensamt eller efter samråd med medicinalstyrelsen besluta i frågor rörande bekämpandet, under det att i andra fall beslutanderätten tillkommer medi-

cinalstyrelsen ensam. Det har vidare föreslagits, att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att vid svårare epizootier tillsätta en särskild nämnd, som skall övertaga de medicinalstyrelsen åvilande befogenheterna och skyldigheterna i fråga om epizootis bekämpande. Enligt de sakkunnigas mening visar erfarenheten från den senaste mul- och klövsjukeepizootien 1938—39 att medicinalstyrelsen icke var i stånd att med tillgänglig arbetskraft fullgöra såväl sina ordinarie uppgifter som ock det omfattande arbete som föranleddes av epizootien. I förslaget har även ifrågasatts, att samtliga utbetalningar av ersättningar för kostnader och förluster i anledning av epizooti skall centraliseras till medicinalstyrelsen eller, i fall sådan nämnd som nyss omförmälts tillsatts, till denna.

Enligt de sakkunnigas mening bör i största möjliga utsträckning eftersträvas att förhindra, att veterinär samtidigt deltagar i epizootibekämpande och handhar annan veterinärvård. De sakkunniga förorda därför, att så snart en smittsam sjukdom vunnit någon större spridning medicinalstyrelsen bör förordna en särskild veterinär att såsom extra veterinär taga den närmaste befattningen med samtliga fall av den smittsamma sjukdomen. Härvid bör hinder icke möta att för detta speciella uppdrag anlita vederbörande distriktsveterinärer, där de äro för uppdraget lämpliga.

Beträffande ersättning till djurägare för förlust i anledning av epizooti ha de sakkunniga föreslagit, att kostnaderna för smittreningsåtgärder samt för handräckning vid gravgrävning och nedslaktning av djur, vilka kostnader jämlikt förenämnda kungörelse den 22 juni 1939 (nr 343) angående bestridande av vissa kostnader i anledning av mul- och klövsjuka vid dylik sjukdom gäldas av statsverket, framdeles även vid övriga epizootier, som avses i epizootilagen, skola ersättas av statsmedel. Bestämmelserna ha i anslutning härtill inarbetats i epizootikungörelsen.

I betänkandet ha de sakkunniga framlagt vissa förslag rörande förfarandet vid värdering av djur, som nedslaktas vid en epizooti eller som dö till följd av skyddsymptning. De sakkunniga föreslå att Kungl. Maj:t lämnas befogenhet att meddela föreskrifter, vilka skola vara vägledande för värderingens verkställande. Av praktiska skäl har det syntts de sakkunniga mest ändamålsenligt att de av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifterna endast innehålla allmänna riktlinjer. På medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen skulle det få ankomma att meddela de närmare detaljanvisningar som härutinnan äro erforderliga. I anslutning till de ifrågasatta bestämmelserna om värderingsförfarandet ha de sakkunniga förordat, att vissa inskränkningar skulle kunna ske i värderingsmännens antal.

Frågan om förverkande av statsersättning om någon vållat kostnad eller förlust genom bristande vård om honom tillhöriga djur eller genom överträdelse av gällande föreskrifter avgöres nu av administrativ myndighet. Enligt de sakkunnigas förslag är sådant förverkande knutet till att vederbörande ådömes straff och skall beslutas av domstol.

I fråga om bekämpandet av mul- och klövsjuka ha de sakkunniga föresla-

git viss utvidgning av gällande bestämmelser rörande vaccinering av djur mot sjukdomen. De sakkunniga ha även i detta sammanhang ingått på vaccinationens betydelse i kampen mot farsoten. Vaccination i större omfattning förekom första gången under epizootien 1938—39. Enligt de sakkunnigas mening bör — även om vaccineringen innefattar ett betydelsefullt medel i kampen mot mul- och klövsjukan — alltjämt de hittills eljest tillämpade bekämpningsmetoderna bibehållas. De sakkunniga anse sålunda, att nedslaktningsförfarandet liksom nu i första hand bör tillämpas vid bekämpandet. Därest detta av ekonomiska eller andra skäl bör övergivas, bör isoleringsförfarandet tillgripas. Även vid en framtida mul- och klövsjukeepizooti hör således liksom hittills isolering av smittade gårdar äga rum. Nu gällande bestämmelser rörande isolering av smittade gårdar, vilka bestämmelser variera allteftersom nedslaktnings- eller isoleringsförfarandet tillämpas, anse de sakkunniga i huvudsak även i fortsättningen böra tillämpas. Vissa ändringar avseende bland annat persontrafiken med smittade gårdar vid nedslaktningsförfarandet föreslås dock. Enligt förslaget bör förbud för persontrafik till och från smittad gård upphöra redan i och med att den slutliga smittningen godkänts. Beträffande isoleringsförfarandet ha de sakkunniga föreslagit den lindringen i bestämmelserna, att förbud att utföra klövbärande djur och vissa produkter inskränkts från 20 till 10 dagar efter den slutliga smittningens avslutande. Däremot anse de sakkunniga, att — till förhindrande av smittspridning genom s. k. kroniska virusbärare — utförsel av livdjur från isolerad gård under en tid av fyra—åtta månader efter friförklaringen icke bör få ske utan tillstånd av medicinalstyrelsen.

Liksom nu är fallet förorda de sakkunniga, att även framdeles bör finnas möjlighet att förklara visst område kring ett smittat ställe för skyddsområde. Enligt gällande bestämmelser innebär sådan förklaring förbud att utan medicinalstyrelsens tillstånd till området införa eller därifrån utföra djur eller delar av slaktade djur eller varor som kunna sprida smitta. De sakkunniga föreslå sådan skärpning av de åtgärder, som inom skyddsområde böra vidtagas till förhindrande av smittspridning, att förbud utfärdas mot förflyttning av djur från gård till annan (stand still). Beträffande skyddsområdes omfattning innebär förslaget en avsevärd begränsning i förhållande till nuvarande regler. De sakkunniga finna det till fyllest om skyddsområde i allmänhet inskränkes till en omkrets av två kilometer från den smittade gården. En viss begränsning av bestämmelsernas giltighetstid skall också kunna ske enligt förslaget, varigenom en ytterligare lättnad ernås för dem som beröras av åtgärderna. Tidpunkten för upphörande av områdes egenskap av skyddsområde skall sålunda under nedslaktningsförfarandet kunna sättas till 10 dagar efter smittförklaringen. Inom skyddsområde bör det vara förbjudet att hålla sammankomster av olika slag. Där isoleringsförfarandet tillämpas eller där de för skyddsområde gällande bestämmelserna kunna tänkas bliva av lång varaktighet eller där eljest rådande förhållanden sådant påbjuda, bör meddelas viss lindring i bestämmelserna för skyddsområde.

Enligt de sakkunnigas uppfattning är det icke erforderligt att, såsom i viss utsträckning skedde under senaste epizooti, meddela förbud för transport mellan skilda län av den orsak, att i någotdera av länen smitta förekommit. Såsom skett vid tidigare farsoter bör det stå öppet för vederbörande myndigheter att vidtaga åtgärder till förhindrande av sammanförande av djur vid marknader och auktioner m. m.

De sakkunniga ha vidare framlagt vissa förslag rörande anskaffande av arbetskraft, transportmedel och materiel av olika slag vid epizootibekämpandet. Härjämte ha de sakkunniga utarbetat förslag till de tillämpningsföreskrifter till epizootilagen rörande bekämpandet av mul- och klövsjuka, vilka enligt de sakkunnigas mening böra utfärdas av medicinalstyrelsen.

Yttrandena.

I de över de sakkunnigas betänkande avgivna yttrandena ha de framlagda förslagen i allmänhet vunnit anslutning eller lämnats utan erinran. Endast i ett yttrande har påkallats en fullständig omarbetning av epizootilagen och epizootikungörelsen. Mot den föreslagna gränsdragningen mellan medicinalstyrelsen och länsstyrelserna ha endast från två länsstyrelser rests erinringar. Den av de sakkunniga föreslagna nämnden har, framför allt från veterinärt håll, föranlett anmärkningar. Det har härvid yrkats på mera stadigvarande anordningar i fråga om ledningen av epizootibekämpandet. Det ifrågasatta värderingsförfarandet har i en del yttranden ansetts för tungrott och omständligt. I övrigt ha endast vissa detaljerinringar framställts mot förslagen.

Departementschefen.

Under den svåra mul- och klövsjukeepizooti, som under åren 1938—39 härjade i landet, framträdde vissa brister i de nu gällande bestämmelserna rörande bekämpandet av denna farsot. Särskilt i fråga om organisationen av kampen mot sjukdomen voro dessa brister av allvarlig beskaffenhet. Med hänsyn härtill och då erfarenheterna från mul- och klövsjukeepizootien torde i viss mån vara tillämpliga å andra epizootier, synes erforderligt att vissa ändringar i bestämmelserna om bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar komma till stånd. Flertalet av de av de sakkunniga ifrågasatta organisatoriska förändringarna synas välbetänkta. Av stor betydelse lär vara att en klarare gränsdragning sker mellan medicinalstyrelsens och länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter. Även de sakkunnigas förslag om öppnande av möjlighet för Kungl. Maj:t att överflytta den centrala ledningen av bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna till en särskild nämnd torde böra genomföras.

Åtskilliga förenklingar och lättnader torde såsom de sakkunniga ifrågasatt kunna ske i det nu tillämpade förfarandet vid bekämpandet av mul- och klövsjuka. I likhet med de sakkunniga anser jag emellertid att de nuvarande huvudlinjerna för bekämpandet kunna i stort sett bibehållas.

Jag finner därför i anslutning till vad i de flesta yttrandena uttalats, att de sakkunnigas förslag är lämpligt att läggas till grund för nya bestämmelser i ämnet. Liksom hittills torde det vara mest ändamålsenligt, att de bestämmelser, som reglera huvuddragen av bekämpandet av de smittsamma husdjursjukdomarna samt de enskilda djurägarnas och andra av bestämmelserna berörda personers rättigheter och skyldigheter, upptagas i epizootilagen. I den av Kungl. Maj:t i administrativ väg utfärdade kungörelsen böra där- efter liksom för närvarande sker upptagas sådana tillämpningsföreskrifter till lagen, som äro av mera allmängiltig eller ingripande beskaffenhet. Här- utöver erforderliga detaljföreskrifter, som huvudsakligen äro av veterinär eller lokal natur, böra däremot fastställas av medicinalstyrelsen eller veder- börande länsstyrelse. Erfarenheten har givit vid handen, att denna indel- ning av bestämmelserna är den lämpligaste och att, då ett frånträdande av densamma skett, detta lett till svårigheter och tidsförlust vid föreskrifternas utfärdande.

Det nu föreliggande förslaget angående åtgärder mot de smittsamma hus- djursjukdomarna innefattar icke någon fullständig omläggning eller någon mera genomgripande förändring i de hittills tillämpade metoderna för epi- zootiers bekämpade. Förslaget avser att i anslutning till de erfarenheter, som vunnos under den svåra mul- och klövsjukeepizooti, vilken under åren 1938 —39 härjade i södra och mellersta Sverige, förbättra och fullständiga de för närvarande gällande bestämmelserna i ämnet. De föreslagna ändringarna ligga huvudsakligen på det organisatoriska området. Särskilt i fråga om or- ganisationen av ledningen av kampen framträdde nämligen under nämnda epizooti allvarliga brister. Genom förslaget har man sökt avhjälpa den oklar- het, som hittills i viss mån rått rörande de skyldigheter och befogenheter som i olika hänseenden tillkommit de myndigheter, medicinalstyrelsen och länsstyrelserna, vilka handha ledningen av epizootibekämpandet. Härvid har man sökt avskaffa den dualism, som förekommit på detta område, genom att förlägga beslutanderätten i dessa frågor till medicinalstyrelsen. För att möj- liggöra en förstärkning av den centrala ledningen av bekämpandet har i för- slaget öppnats möjligheter för Kungl. Maj:t att överflytta denna till en sär- skild för ändamålet tillsatt nämnd. De ledande principer, varpå förslaget härutinnan bygger, finner sig utskottet kunna biträda.

Utskottet.

Utöver vad nu berörts har i förslaget förordats ett flertal förenklingar och lättnader i förfarandet med bekämpandet framför allt av mul- och klövsju- kan. Vissa jämkningar ha även föreslagits i gällande bestämmelser angående ersättning av kostnader och förluster, som uppkommit till följd av epizoo- tier, varjämte vissa regler uppdragits för värderingsförfarandet. Även för- slaget i denna del finner utskottet sig i princip kunna godtaga.

Utskottet kommer i det följande att i samband med redogörelse för de oli- ka förslagen närmare ingå på en detaljgranskning av desamma och därvid framlägga sina synpunkter på de skilda frågorna.

Den av departementschefen förordade uppdelningen av föreskrifterna i ämnet på olika författningar anser utskottet välbetänkt.

Förslag till ändrade bestämmelser rörande bekämpandet av mul- och klövsjuka.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag hänvisas till redogörelsen i propositionen sid. 11—23.

Departementschefen.

Genom den upptäckt av vaccin mot mul- och klövsjuka, som gjorts i Danmark och Tyskland, synes ett medel ha erhållits, som torde betydligt öka möjligheterna att i framtiden effektivare än hittills kunna bekämpa sjukdomen. De resultat, som uppnåddes under senaste mul- och klövsjukeepizootien under åren 1938—39, varvid vaccinering i större skala för första gången förekom i landet, ingåvo goda förhoppningar i sådan riktning. Såsom de sakkunniga framhållit torde några bestämda slutsatser emellertid icke kunna dragas av dessa försök med hänsyn till att desamma igångsattes i ganska sent skede av epizootien, då smittämnet torde ha förlorat mycket av sin virulens. Jag delar därför de sakkunnigas uppfattning, att man även i framtiden torde få räkna med sjukdomens bekämpande jämväl efter de nu tillämpade linjerna med nedslaktning och isolering. Givet är dock att vaccinering bör genomföras i den utsträckning, som för ett effektivt bekämpande av sjukdomen befinnes erforderligt.

De sakkunniga ha berört frågan om på vad sätt vaccin skall anskaffas vid en kommande epizooti. I likhet med de sakkunniga håller jag före att lämpligast vore om en överenskommelse om leverans av erforderliga kvantiteter vaccin från Danmark kunde komma till stånd. Jag förutsätter att de sakkunniga ha sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål och så snart ske kan upptaga överläggningar med vederbörande myndigheter i Danmark.

Den av de sakkunniga föreslagna ändringen av 5 § i epizootilagen, varigenom möjlighet skulle öppnas för medicinalstyrelsen att förordna om skyddsympning även då sjukdomsfall ännu ej inträffat i landet, kan jag biträda. Uppenbarligen är det till gagn att genom ett så tidigt ingripande som möjligt sjukdomens inträngande i landet och spridning där förhindras. I vissa yttranden har i anslutning till detta ändringsförslag yrkats på att medicinalstyrelsen även skulle äga medgiva eller förbjuda skyddsympning. Förbud mot användning av skyddsmedel mot sjukdomar torde icke ha sin plats i epizootilagstiftningen i vidare mån än förbudet motiveras av att skyddsmedlet i fråga innefattar en fara för sjukdoms spridande. Skulle så vara fallet, lär medicinalstyrelsen utan att uttryckligt stadgande därom upptages i epizootilagen på grund av den allmänna befogenhet medicinalstyrelsen har äga förordna att medlet icke må användas. I den mån förbud mot användande av skyddsmedel avsetts av annan anledning än nyss berörts, synes förbud av dylik art böra upptagas i en särskild lagstiftning. Denna fråga

torde emellertid icke böra behandlas i detta sammanhang. Spörsmålet lärer tarva en ingående utredning.

Jag anser icke heller påkallat att i epizootilagen upptaga något stadgande av den innebörd veterinärhögskolans lärarkollegium förordat rörande skyldighet att ställa djur till förfogande för blodtappning. Något behov av ett dylikt stadgande har icke under tidigare epizootier visat sig vara för handen. Tidigare ha djurägare så gott som undantagslöst lämnat sitt medgivande till blodtappning.

Såsom jag förut antytt torde även en kommande epizooti av mul- och klövsjuka böra bekämpas jämväl enligt de hittills använda bekämpningsmetoderna. I första hand synes sålunda sjukdomen böra bekämpas genom nedslaktning av smittade besättningar. Därjämte torde även böra påbjudas inskränkningar i samfärdseln samt desinfektion av smittade gårdar. De skäl de sakkunniga anfört för nedslaktningsförfarandets bibehållande även i nuvarande läge sedan vaccineringsmöjligheterna förbättrats synas övertygande.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att de nu gällande bestämmelserna i 5 § epizootilagen och 15 § 1 mom. epizootikungörelsen rörande beslutandet om nedslaktningen torde oförändrade kunna bibehållas. Såsom de sakkunniga påpekat medgiver den utformning bestämmelserna fått, att frågan, huruvida och i vilken omfattning nedslaktning skall ske, i sista hand avgöres av Kungl. Maj:t. Rörande frågan huru länge nedslaktningsförfarandet bör vidmakthållas kan såsom de sakkunniga framhållit icke göras något bestämt uttalande. Denna fråga måste avgöras dels med hänsyn till epizootiens utveckling och de möjligheter som kunna anses föreligga att hejda densamma, dels ock under beaktande av de konsekvenser, som nedslaktningen medför för landet och de enskilda djurägarna.

De sakkunniga ha framlagt förslag om ett flertal ändringar i de hittills tillämpade reglerna rörande isolering av de av mul- och klövsjuka smittade gårdarna samt angående skyddsområdenas omfattning och samfärdseln inom dessa. Även i fråga om smittreningsförfarandet ha de sakkunniga föreslagit ett flertal nya föreskrifter. De av de sakkunniga upprättade förslagen synas mig i huvudsak välbetänkta. Enligt de sakkunnigas förslag bör i 5 § epizootilagen intagas en bestämmelse, som möjliggör för medicinalstyrelsen att anordna spärrar mellan skilda delar av riket i syfte att förhindra smittans spridande. Under senaste epizooti åren 1938—39 anordnades en dylik spärr mellan Skåne och vissa delar av Halland samt landet i övrigt. Att möjligheter för medicinalstyrelsen att föranstalta om dylik anordning finnas torde understundom vara av behovet påkallat. Förslaget föranleder därför ingen erinran från min sida. Jag anser mig emellertid i övrigt icke böra närmare ingå på detaljerna i de föreslagna föreskrifterna. Det bör ankomma på vederbörande myndigheter, som handha bekämpandet av sjukdomen, att meddela de i nu förevarande hänseenden erforderliga bestämmelserna. Såsom allmän princip vid utformande av dessa föreskrifter synes emellertid böra gälla att strängare ingrepp i den allmänna samfärdseln än som oundgängligen kräves för sjukdomens bekämpande icke bör ifrågakomma. Enligt min

uppfattning synas de av de sakkunniga föreslagna föreskrifterna i stort sett innebära en tillfredsställande avvägning mellan å ena sidan de veterinära kraven på att effektiva åtgärder mot sjukdomen företagas och å andra sidan djurägarens och allmänhetens intresse att icke i anledning härav onödigt betungas i den dagliga samfärdseln. I vissa avseenden lärer dock bestämmelserna av vederbörande myndigheter böra underkastas förnyat övervägande. Särskilt torde böra prövas frågan om skyddsområdenas omfattning samt spörsmålet huruvida icke ytterligare förenklingar i fråga om desinfektionsförfarandet såväl å smittade gårdar som i fråga om mejerierna kan ske utan att effektiviteten av åtgärderna eftersättes.

Utskottet.

Erfarenheten från mul- och klövsjukeepizootien under åren 1938—39 synes giva vid handen att i det då använda vaccinet erhållits ett gott medel för sjukdomens bekämpande. Emellertid torde icke ännu vaccinet ha blivit så utexperimenterat, att man endast kan lita till denna bekämpningsmetod. Även i framtiden torde man därför vara nödsakad att bekämpa sjukdomen efter de hittills tillämpade linjerna med nedslaktning och isolering.

Utskottet finner det ändamålsenligt att som departementschefen förslagit i 5 § av epizootilagen vidtages sådan ändring, att möjlighet öppnas för medicinalstyrelsen att förordna om skyddsympning även då sjukdomsfall ännu ej inträffat i landet. Det torde vara önskvärt att vaccinering såsom en skyddsåtgärd sker i de trakter där sjukdomen kan förväntas bryta in i landet, även som att dyrbarare avelsbesättningar, vilka äro avsedda att undantagas från nedslaktning, vaccineras redan innan sjukdomen hit inträngt. Även utskottet finner det vara av vikt att åtgärder vidtagas för att på lämpligaste sätt säkra landets behov av vaccin.

I det betänkande, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition, har upptagits mycket ingående förslag till olika detaljbestämmelser rörande de åtgärder som böra vidtagas för mul- och klövsjukans bekämpande. Huvudparten av dessa bestämmelser äro avsedda att då sjukdomen utbryter meddelas av vederbörande myndighet, som handhar bekämpandet. Utskottet finner icke anledning att närmare ingå på dessa bestämmelser, vilka i stor utsträckning bliva beroende på den veterinär-medicinska vetenskapens ståndpunkt i fråga om mul- och klövsjukans bekämpande vid den tidpunkt då en ny epizooti utbryter. Utskottet vill emellertid understryka vikten av att vid utformande av dessa föreskrifter iakttages, att strängare ingrepp i den allmänna samfärdseln icke företagas än som oundgängligen krävas för sjukdomens bekämpande. Med de möjligheter som för närvarande finnas för sjukdomens bekämpande torde emellertid såsom departementschefen framhållit vara nödvändigt att behålla de nuvarande bestämmelserna i 5 § epizootilagen och 15 § 1 mom. epizootikungörelsen rörande nedslaktning av djur. Den föreslagna ändringen av 5 § epizootilagen, avseende att möjliggöra för medicinalstyrelsen att anordna spärrar mellan skilda delar av riket i syfte att förhindra smittans spridande, föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Andra smittsamma husdjurssjukdomar än mul- och klövsjuka.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag får utskottet hänvisa till redogörelsen i propositionen sid. 29—30 och 32—34.

Departementschefen.

I likhet med de sakkunniga anser jag att de nu gällande bestämmelserna i epizootikungörelsen rörande svinpesten i huvudsak kunna bibehållas oförändrade. Såsom de sakkunniga förordat synes dock mera ändamålsenligt att medicinalstyrelsen i stället för länsstyrelsen skall äga utfärda påbud om kokning av köks- eller slaktavfall som användes för utfodring av svin. Ett dylikt påbud kommer vanligen att gälla större områden eller ock hela riket. Att såsom hittills låta det ankomma på länsstyrelserna att för varje län meddela förbud av ifrågavarande slag kan icke anses lämpligt. I fråga om förbud för utförsel av svin från ett län till andra delar av riket synes däremot förbudet såsom av mera lokal omfattning böra meddelas av länsstyrelsen. Jag vill emellertid i anledning av vad i yttrandena från länsstyrelserna i Stockholms och Jönköpings län anförts framhålla att länsstyrelserna böra ha skyldighet att följa av medicinalstyrelsen lämnade anvisningar rörande meddelande av dylika förbud. Har alltså medicinalstyrelsen funnit förbud för införsel av svin i fråga om visst län påkallat, har länsstyrelsen att utfärda förbudet. I det följande återkommer jag mera ingående till frågan om vilken myndighet, medicinalstyrelsen eller länsstyrelserna, som bör ha högsta ledningen av kampen mot epizootierna, och dessa myndigheters inbördes ställning i detta hänseende.

I anslutning till vad medicinalstyrelsen yttrat torde vara ändamålsenligt att i kungörelsen kommer till klart uttryck att länsstyrelsen må förbjuda även kringföringshandel med smågrisar inom länet. De av medicinalstyrelsen föreslagna ändringarna i 28 § 2 mom. om kokningstider anser jag däremot icke erforderliga. Att i epizootikungörelsen upptaga föreskrift härom torde icke vara lämpligt. Dylika detaljbestämmelser ha sin plats i de tillämpningsföreskrifter som medicinalstyrelsen har att utfärda rörande sjukdomens bekämpande. Av samma anledning kan jag icke biträda länsstyrelsens och länsveterinärens i Västernorrlands län hemställan om upptagande av vidlyftigare föreskrifter i ämnet i epizootikungörelsen. Icke heller i övrigt anser jag vad i sistnämnda yttrande anförts påkalla ändring i de nuvarande bestämmelserna. I 27 § 2 mom. epizootikungörelsen stadgas endast att länsstyrelsen skall då ställa förklarar misstänkt förordna tjänsteveterinär att, intill dess visshet vunnits i fråga om sjukdomens förekomst, vid förnyat sjukdoms- eller dödsfall inom svinbesättningen företaga erforderlig undersökning eller obduktion. Givet är att veterinär har att ställa sig till efterrättelse de anvisningar rörande undersökningen eller obduktionen som medicinalstyrelsen meddelar.

I likhet med de sakkunniga anser jag att kungörelserna nr 406 och 407/1940 böra upphävas. Det torde därefter böra ankomma på medicinalstyrelsen att med stöd av epizootilagens och epizootikungörelsens bestämmelser utfärda de föreskrifter som kunna finnas påkallade.

Vad de sakkunniga anfört angående hönssjukdomarna föranleder ingen erinran från min sida.

Såsom i vissa yttranden påpekats synas skäl tala för att i epizootilagen upptaga infektiös anaemi hos häst. Detta spörsmål torde emellertid böra underkastas en grundligare undersökning, innan ett definitivt ståndpunkts-tagande kan ske. Jag förutsätter, att medicinalstyrelsen upptar denna fråga till utredning och därefter framlägger de förslag, som kunna finnas påkallade.

Utskottet.

De förslag som framlagts under denna avdelning i propositionen avse icke någon ändring av epizootilagen utan gälla huvudsakligen smärre jämkningar i epizootikungörelsens föreskrifter rörande svinpestens bekämpande. Enligt departementschefens mening bör det sålunda ankomma på medicinalstyrelsen i stället för, såsom för närvarande gäller, å länsstyrelsen att utfärda föreskrifter angående kokningspåbud. Förbud mot in- och utförsel av grisar samt kringföringshandel med smågrisar anser departementschefen böra meddelas av länsstyrelsen, som dock skall följa de anvisningar medicinalstyrelsen lämnar i ämnet. Förslagen sammanhånga i viss mån med den principiella ståndpunkten, som i propositionen intagits i fråga om vilken myndighet som skall handha ledningen av kampen mot epizootierna. Till denna fråga återkommer utskottet i det följande.

I likhet med departementschefen anser utskottet önskvärt, att frågan om upptagande i epizootilagen av sjukdomen infektiös anemi hos häst blir föremål för utredning.

Ledningen av bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar.

Medicinalstyrelsen och länsstyrelserna m. m.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag återfinnes redogörelse i propositionen sid. 36—41.

Departementschefen.

Såsom jag redan inledningsvis framhållit visade sig under den stora mul- och klövsjukeepizootien 1938—39 särskilt i fråga om ledningen av sjukdomsbekämpandet allvarliga brister i nu gällande bestämmelser. Dessa medförde, att osäkerhet uppstod hos de myndigheter som handhade ledningen, nämligen medicinalstyrelsen och länsstyrelserna, rörande respektive myndigheters befogenheter och skyldigheter. Någon enhetlig ledning kom härigenom icke till stånd. Understundom utfärdades i samma fråga olika bestäm-

melser inom närbelägna län. Denna brist på gemensam ledning medförde ävenledes svårigheter då det gällde utfärdande av föreskrifter som avsågos att tillämpas i ett flertal län. Varje länsstyrelse kunde härvid endast meddela bestämmelser såvitt angick länsstyrelsens eget verksamhetsområde. Fall förekom även då länsstyrelse vägrade att utfärda bestämmelser, som medicinalstyrelsen ansett påkallade. Understundom inträffade emellertid motsatta förhållandet i det länsstyrelse meddelade föreskrifter som medicinalstyrelsen icke fann behövliga. Med hänsyn till dessa och liknande erfarenheter från den senaste mul- och klövsjukeepizootien synas starka skäl tala för att ledningen av epizootibekämpandet principiellt lägges i en myndighets hand. I likhet med de sakkunniga anser jag, att ledningen bör åvila medicinalstyrelsen. Såsom de sakkunniga framhållit äro övervägande flertalet av de åtgärder, som skola vidtagas, betingade av veterinärhygieniska skäl och kunna därför bäst bedömas av medicinalstyrelsen. Större möjligheter förefinnas också för styrelsen att överblicka läget i fråga om en epizooti samt att ur en större synvinkel bedöma densamma och avgöra vilka åtgärder som lämpligen böra vidtagas. De sakkunnigas förslag i nu förevarande hänseende har även vunnit allmän anslutning i de avgivna yttrandena. De skäl mot förslaget, som anförts av länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Örebro län, grunda sig huvudsakligen på länsstyrelsernas erfarenheter från den senaste epizootien. Enligt min mening kunna dessa erfarenheter näppeligen åberopas mot förslaget, då under denna tid just frånvaron av enhetlig ledning i stor utsträckning torde ha föranlett de brister, som länsstyrelserna påtalat i sina yttranden.

Även om i princip sålunda enligt min uppfattning beslutanderätten i frågor rörande åtgärder mot en epizooti bör tillkomma medicinalstyrelsen, anser jag likväl den ståndpunkten icke böra drivas därhän att länsstyrelserna berövas befogenheten att fatta beslut i frågor av mera lokal natur eller med begränsad räckvidd. Dylika frågor synas länsstyrelserna i allmänhet självständigt kunna avgöra. I anslutning till vad de sakkunniga anfört vill även jag i detta sammanhang betona, att vad nu förordats icke innebär att länsstyrelserna skulle betagas möjligheten eller skyldigheten till initiativ i fråga om de åtgärder, som styrelserna anse nödiga och nyttiga. I kampen mot epizootierna torde man icke kunna undvara länsstyrelsernas biträde och verksamhet. Såsom de sakkunniga framhållit böra länsstyrelserna emellertid alltid vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter eller direktiv, som medicinalstyrelsen meddelar. I överensstämmelse med vad jag nu anfört bör omredigering av 4 § epizootilagen samt vissa stadganden i epizootikungörelsen ske så att den nu förordade principen kommer till klart uttryck i författningarna.

Även de sakkunnigas förslag om centralisering av utbetalningarna till medicinalstyrelsen synes välbetänt och torde böra genomföras. I anledning härav torde en ändring i 8 § epizootilagen företagas avseende att anspråk på ersättning för kostnader eller förlust i anledning av epizooti skall framställas hos medicinalstyrelsen. Preklusionstiden bör på sätt de sakkunniga

föreslagit utsträckas till sex månader från den dag anspråket uppstod. I samband med denna ändring synes såsom medicinalstyrelsen framhållit viss ändring i kungörelsen nr 243/1928 vara påkallad. För veterinärernas ersättningar bör gälla vad därom särskilt finnes stadgat.

Erfarenheterna från den senaste mul- och klövsjukeepizootien giva vid handen, att medicinalstyrelsen icke kan med de ordinarie arbetskrafter, som stå styrelsen till buds, bära den arbetsbörda som påvilar styrelsen vid en mera svårartad epizooti. Åtgärder måste därför vidtagas för att antingen tillföra styrelsen nya arbetskrafter i tillräcklig omfattning eller ock inrätta ett särskilt organ som handhar epizootibekämpandet. Under den senaste epizootien kom den förstnämnda utvägen till användning, i det en särskild byrå för handläggning av epizootiärenden inrättades. Resultatet av detta förfaringssätt synes emellertid såsom de sakkunniga framhållit i flera hänseenden icke ha varit helt tillfredsställande. De sakkunniga ha ansett att en bättre och mera rationell lösning av detta organisationsproblem vunnnes där-est ett särskilt organ kunde tillsättas för handhavande av epizootibekämpandet. Jag kan i huvudsak dela de sakkunnigas mening i detta hänseende. I likhet med de sakkunniga anser jag lämpligt, att möjlighet öppnas för Kungl. Maj:t att tillsätta en särskild nämnd att leda kampen mot epizootierna. I vissa yttranden har väckts frågan huruvida icke nu borde inrättas en särskild veterinärstyrelse som kunde handha alla veterinärfrågor. Såsom framgår av vad de sakkunniga anfört har riksdagen hemställt om en utredning rörande inrättande av en dylik styrelse. Det torde emellertid vara nödvändigt att underkasta detta spörsmål ett grundligt överbäggande innan detsamma avgöres. Jag anser med hänsyn härtill, att den i yttrandena framförda frågan icke i detta sammanhang kan upptagas till behandling. Icke heller kan jag dela den i vissa yttranden uttalade meningen att epizootinämnden skall vara permanent. Epizootier av den omfattning, att en nämnd skulle behövt tillsättas, ha hittills förhållandevis sällan uppträtt i landet. Enligt vad erfarenheten visar förekomma mul- och klövsjukeepizootierna, vilka torde vara de epizootier som kunna påkalla särskilda åtgärder av nu ifrågavarande slag, ungefär med 8—10 års intervaller. Något behov av ett särskilt organ som skulle behandla epizootifrågor eller arbeta med planer för mötande av epizootier torde icke föreligga. Den för medicinalstyrelsen tillgängliga ordinarie arbetskraften läser kunna räcka till härför, i varje fall torde någon permanent förstärkning av densamma endast för ifrågavarande ändamål icke vara erforderlig. I yttrandena synes ha förbisetts, att en av de viktigaste uppgifterna för medicinalstyrelsens veterinärbyrå består just i att handha ledningen av kampen mot de smittsamma husdjursjukdomarna. Det är emellertid av vikt att under de epizootifria tiderna inom medicinalstyrelsen vidtagas de förberedelser, som äro nödvändiga i detta hänseende. Det torde sålunda böra ankomma på medicinalstyrelsen att taga under överbäggande de av de sakkunniga utarbetade föreskrifterna rörande mul- och klövsjukan och tillse att dessa bringas i det skick att de kunna komma till

användning därest en ny epizooti skulle utbryta. Det ligger så mycket större vikt härpå som medicinalstyrelsen enligt vad jag förut anfört bör ha den huvudsakliga ledningen av kampen mot epizootier. Jag vill emellertid, i anledning av vad i vissa yttranden framhållits rörande vikten av att epizootinämnden icke tillsättes på ett för sent stadium av epizootien, understryka, att den enligt min mening bör tillsättas så tidigt att densamma kan organisera och leda hela kampen mot sjukdomen. Tidigare mul- och klövsjuke-epizootier ha samtliga kommit över Danmark och förebud för desamma ha varslats lång tid innan sjukdomen nått Sverige.

I vissa yttranden har påtalats, att de sakkunniga icke förutsett det förhållandet att två epizootier samtidigt kunde utbryta och att det sålunda kunde föreligga behov av två olika nämnder. Enligt vad tidigare erfarenhet på detta område visar har i landet under senare tid icke samtidigt förekommit två epizootier av den omfattning att särskild nämnd skulle ha behövt tillsättas. Såvitt jag kan finna ha de föreslagna bestämmelserna emellertid icke givits den utformningen, att desamma skulle förhindra tillsättande av flera epizootinämnder, därest så skulle visa sig av behovet påkallat.

Nämnden bör i förhållande till medicinalstyrelsen ha en fullt självständig ställning. I och med att nämnden tillsatts böra i stort sett samtliga medicinalstyrelsens skyldigheter och befogenheter med undantag för förordnandet av veterinärer överflyttas på nämnden. Förordnandet av veterinärer att biträda i kampen mot epizootier torde såsom de sakkunniga uttalat böra ske av medicinalstyrelsen i samråd med nämnden. Medicinalstyrelsen bör emellertid härvid i möjligaste mån söka tillmötesgå nämndens önskemål i personfrågor. Måhända bör även bestyret med utbetalandet av ersättningar kvarbliva hos medicinalstyrelsen. Denna fråga torde emellertid få avgöras i samband med nämndens organisation.

Vad angår nämndens organisation kan jag även i detta hänseende i huvudsak ansluta mig till de sakkunnigas förslag. Frågan huruvida ordföranden skall vara veterinär eller icke anser jag i likhet med de sakkunniga för närvarande böra lämnas öppen. Till ordförandeposten bör utses den person som kan anses därför lämpligast, oavsett om han är veterinär eller icke. Kungl. Maj:t synes icke, lika litet som vid tillsättande av andra chefsbefattningar, böra vid val av ordföranden vara bunden av något förslag från medicinalstyrelsen. I likhet med vad i några yttranden uttalats anser jag, att en ledamot i nämnden bör vara jordbrukare eller knuten till jordbrukets organisationer. Epizootierna drabba kraftigast jordbrukare och dessas förtroende för ledningen skulle säkerligen ökas därest de ägde en representant i densamma. Såsom de sakkunniga föreslagit torde vara lämpligast att ordföranden äger ensam besluta i alla frågor inom nämnden. Frågan huruvida hans beslutanderätt i viss utsträckning bör kunna delegeras till annan ledamot av nämnden torde få avgöras i samband med nämndens tillsättande och under hänsynstagande till dess sammansättning. I enlighet med vad de sakkunniga uttalat torde utgifterna för nämnden och dess befattningshavare böra bestridas från det under nionde huvudtiteln uppförda för-

slagsanslaget Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter.

Den av mig nu förordade anordningen påkallar att ett tillägg göres till 9 § i epizootilagen. I första stycket av denna paragraf torde böra upptagas en föreskrift därom att Kungl. Maj:t, då särskilda skäl därtill föranleda, må förordna att i fråga om bekämpande av viss sjukdom de befogenheter och skyldigheter som jämlikt epizootilagen eller enligt densamma meddelade bestämmelser åvila medicinalstyrelsen helt eller delvis skola fullgöras av en av Konungen tillsatt nämnd.

Utskottet.

En av de viktigaste förutsättningarna för att kampen mot en epizooti skall kunna bli effektiv är att det finnes handlingskraftig ledning i spetsen för bekämpandet. Såsom tidigare uttalats torde en av de största briserna i den nuvarande epizootilagstiftningen ligga däri att ledningen icke lagts i en myndighets hand. Den dualism, som kännetecknar den nuvarande ledningen med medicinalstyrelsen och länsstyrelserna som i viss mån jämställda, synes efter vad utredningen givit vid handen ha i flera avseenden verkat störande vid bekämpandet av sjukdomen. Utskottet finner sig med hänsyn härtill böra tillstyrka förslaget därom att ledningen lägges i en myndighets hand. Vid valet av den myndighet, som bör leda bekämpandet, anser utskottet i likhet med departementschefen, att övervägande skäl synas tala för att medicinalstyrelsen erhåller ifrågavarande uppgift. Medicinalstyrelsen har otvivelaktigt större sakkunskap till sitt förfogande på detta speciella område och äger såsom den centrala myndighet, som handlägger veterinära frågor, även de största förutsättningarna för att kunna följa och överblicka utvecklingen i fråga om epizootierna. Utskottet vill emellertid i anslutning till vad departementschefen anfört även betona vikten av att länsstyrelsernas intresse och ansvar för dessa frågor hållas levande. Såsom departementschefen uttalat torde det icke vara möjligt att undvara länsstyrelsernas biträde och vaksamhet. Dessa böra därför kunna i lokala frågor handla självständigt och därvid taga initiativ i fråga om epizootibekämpandet. Emellertid böra länsstyrelserna, därest medicinalstyrelsen meddelat föreskrifter eller fattat beslut på detta område, ställa sig dylika föreskrifter eller beslut till efterrättelse.

Utskottet har icke något att erinra mot förslaget om centralisering till medicinalstyrelsen av utbetalningar i anledning av kostnader eller förlust till följd av epizooti. Likaledes finner sig utskottet böra tillstyrka, att den preklusionstid inom vilken krav på ersättning skall framställas utsträcker från tre till sex månader.

De i anledning av de ifrågavarande förslagen förordade ändringarna av 4 och 8 §§ i epizootilagen finner sig utskottet alltså kunna godkänna.

Det i propositionen upptagna förslaget, att Kungl. Maj:t, då särskilda skäl därtill föranleda, skall äga förordna att i fråga om bekämpande av viss smittsam husdjurssjukdom de befogenheter och skyldigheter, som jämlikt epizootilagen och enligt densamma meddelade bestämmelser ankomma på

medicinalstyrelsen, skola helt eller delvis tillkomma en av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd, finner utskottet välbetänkt. Enligt vad utredningen givit vid handen synes vid en våldsammare epizooti medicinalstyrelsen icke äga möjligheter att under fullgörande av sina ordinarie uppgifter tillika leda och organisera kampen mot epizootien. Det torde med hänsyn härtill vara lämpligt att dessa sistnämnda uppgifter anförtros ett särskilt statligt organ som kan erhålla just för detta ändamål lämpad sammansättning. I likhet med departementschefen finner utskottet icke erforderligt att detta organ blir av permanent beskaffenhet. Epizootier av den omfattning att en dylik nämnd blir behöfvig torde enligt vad erfarenheten visar endast förekomma med förhållandevis långa tidsintervaller. I den mån medicinalstyrelsen under mellantiden behöver särskilt biträde på detta område, torde det vara möjligt att tillgodose detta behov genom tillkallande efter Kungl. Maj:ts medgivande av särskild sakkunnig, vilken torde kunna erhålla ersättning från anslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att epizootinämnden icke tillsättes på ett för sent stadium. Det torde vara önskvärt att nämnden blir i tillfälle att leda och organisera hela kampen mot sjukdomen i fråga. Det är att märka, att mul- och klövsjukan, vilken närmast torde vara den sjukdom för vars bekämpande epizootinämnd är behöfvig, tidigare kommit från kontinenten och Danmark, varvid förebud för epizootien varslats lång tid innan sjukdomen nått Sverige.

Vad departementschefen anfört rörande nämndens ställning och sammansättning ger icke utskottet anledning till något särskilt uttalande. Utskottet finner sig kunna biträda vad departementschefen härutinnan föreslagit. Ej heller det i anledning av förevarande förslag förordade tillägget till 9 § epizootilagen ger utskottet anledning till erinran.

Veterinärorganisationen.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag hänvisar utskottet till redogörelsen i propositionen sid. 56—57.

Departementschefen.

Såsom framgår av vad de sakkunniga anfört torde veterinärorganisationen under den senaste epizootien varit behäftad med vissa brister. En av de förnämsta anledningarna härtill synes emellertid ha varit att veterinärer icke kunnat disponeras för deltagande i sjukdomsbekämpandet i tillräcklig omfattning. I likhet med de sakkunniga anser jag, att berörda brister i varje fall i viss mån kunna undanröjas genom att en plan för disponering av alla tillgängliga veterinära krafter upprättas. En dylik plan bör på förhand finnas utarbetad inom medicinalstyrelsen för den händelse en epizooti skulle utbryta.

Liksom de sakkunniga anser jag, att ledningen av det lokala bekämpandet såsom nu i regel sker bör ledas av överveterinärerna. Härtill böra utses de för ändamålet lämpligaste veterinärerna. Intet torde heller vara att erinra mot de sakkunnigas förslag att vid behov biträdande överveterinärer kunna förordnas att bistå överveterinärerna.

Även i fråga om organiserandet av övriga veterinärers deltagande i kampen mot epizootier delar jag de sakkunnigas uppfattning. Det torde sålunda vara lämpligt att, då en epizooti vinner större spridning, en särskild veterinär förordnas att i egenskap av extra veterinär i den utsträckning så kan ske taga den närmaste befattningen med sjukdomsbekämpandet. Man torde icke kunna bortse från att vissa risker för smittspridning föreligga, därest samme veterinär anlitas för sjukdomsbekämpandet och den vanliga husdjurssjukvården. I början av en epizooti torde det icke vara möjligt att helt avkoppla tjänsteveterinärerna från befattningen med epizootibekämpandet. Jag vill i likhet med de sakkunniga understryka, att till extra veterinärer att deltaga i bekämpandet även böra kunna förordnas vederbörande distriktsveterinärer där så finnes lämpligt.

Utskottet.

De förslag som av departementschefen framförts i fråga om veterinärorganisationen äro huvudsakligen av administrativ natur. Mot vad departementschefen föreslagit har utskottet intet att erinra.

Ersättning av allmänna medel för kostnader och förluster i anledning av smittsamma husdjurssjukdomar.

Ersättning för smittrening, gravgrävning och nedslaktning samt för intrång i näring m. m.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag hänvisar utskottet till redogörelsen i propositionen å sid. 61—64.

Departementschefen.

Den mest betydelsefulla av de av de sakkunniga förordade ändringarna i fråga om ersättningsgrunderna är förslaget om överflyttande å statsverket av hela kostnaden för smittrening för sjukdomar som avses i epizootilagen. Såsom framgår av vad förut anförts vidtogs en dylik överflyttning i fråga om smittreningskostnaderna vid mul- och klövsjuka i anledning av beslut av 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 295; r. skr. nr 348). Bestämmelser härom avsågos emellertid endast skola vara av provisorisk natur i avbidan på de sakkunnigas förslag till bestämmelser rörande epizootibekämpandet. Det av de sakkunniga nu framlagda förslaget rörande frågans definitiva lösning kan jag biträda. Flera skäl synas tala för att kostnaderna för smittrening gäldas

av statsverket. Såsom de sakkunniga framhållit kan man icke bortse från att smittreningsåtgärderna till övervägande del måste anses som en det allmännas angelägenhet. För djurägaren, vars besättning redan drabbats av sjukdomen, har vidtagande av dessa åtgärder — vid det förhållande att deras huvudsakliga syfte uppenbarligen är att förhindra sjukdomens vidare spridning — icke något större intresse. Det torde sålunda i fall, då nedslaktningsförfarandet icke tillämpas, vara för honom tämligen likgiltigt, huruvida smittreningsåtgärder vidtagas eller ej, då hans besättning ändock under förhållandevis lång tid är immun mot smittan. Nedslaktas besättningen, förefinnes, i allt fall innan djurägaren hunnit anskaffa en ny sådan, vilket vanligen drar avsevärd tid, ur hans synpunkt intet större behov av snabb smittrening å gården. För det allmänna, som har ett starkt intresse av att sjukdomen hejdas, är det däremot av största vikt, att smittrening sker skyndsamt och på det mest effektiva sätt. Erfarenheten har visat att i kampen mot sjukdomen smittreningen är en mycket viktig åtgärd för dess hejdande. Det är vidare att märka att djurägaren icke alls eller i allt fall i mycket ringa grad kan påverka desinfektionsförfarandet. Kostnaderna för detsamma skulle han däremot det oaktat vara skyldig att bära. På sätt de sakkunniga påpekat måste detta framstå såsom obilligt. För djurägarna, i synnerhet för dem som inneha gårdar med mindre besättningar som äro mera avsidet belägna, kunna kostnaderna för smittreningen ofta bliva mycket betungande. Av utredningen framgår att smittreningskostnaderna, då nedslaktningsförfarandet använts, kunnat beräknas till högst 3 å 4 procent av statens utgifter för inlösen av nedslaktade besättningar. Genom förenkling och rationalisering av smittreningsåtgärder i enlighet med vad förut förordats torde dessa kunna väsentligt förbilligas.

Även de sakkunnigas förslag att kostnaderna för gravgrävning och nedslaktning av djur skall gäldas av statsmedel anser jag mig kunna tillstyrka. Gravgrävning och nedslaktning ske nu merendels genom det allmännas försorg. I anslutning till vad i ett flertal yttranden yrkats vill jag tillika förordda, att ersättning skall utgå även för handräckning, som lämnats av djurägaren och hans hustru.

I anslutning till vad veterinärhögskolans lärarråd föreslagit torde vidare en mindre jämkning i formuleringen av bestämmelserna rörande ersättningen för vacciner och andra förebyggande medel böra ske. Redan för närvarande torde bestämmelsen i stort sett ha tillämpats i överensstämmelse med vad som förordats. Däremot är jag icke beredd att tillstyrka det av lärarrådet och vissa myndigheter framförda förslaget att ersättning skall utgå vid abort. Det torde vara förenat med stora svårigheter att finna någon tillfredsställande form för ersättningens fastställande. Dylika aborter i samband med skyddsympning torde hittills ha varit sällsynta.

De av de sakkunniga föreslagna ändringarna i bestämmelserna rörande ersättning för väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst torde i huvudsak kunna godtagas. Enligt min mening lär det i stort sett den praxis, som hittills gällt vid ersättningsfrågornas bedömande även i

fortsättningen böra tillämpas. De sakkunnigas förslag synes mig avse att så skall ske. Hinder bör icke föreligga att, då särskilda skäl därtill föranleda, lämna ersättning även till bolag och föreningar. I anledning av vad länsstyrelsen i Malmöhus län anfört vill jag framhålla, att såsom de sakkunniga anfört Kungl. Maj:t lärer äga rätt att, oavsett den av länsstyrelsen omnämnda bestämmelsen finnes kvar eller icke, lämna ersättning i de av länsstyrelsen omförmälda hänseenden.

De av mig nu förordade ändringarna i ersättningsgrunderna föranleda att vissa ändringar böra vidtagas i epizootikungörelsen och kungörelsen om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

Även de av de sakkunniga förordade ändringarna i 21 och 22 §§ epizootikungörelsen kan jag tillstyrka. Dessa ändringar medföra vissa förenklingar i förfarandet och torde såsom de sakkunniga framhållit icke komma att medföra någon ökning i statsverkets nuvarande kostnader för epizootikämpandet.

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att kostnaderna för smittrening för sjukdomar, som avses i epizootilagen, böra överflyttas till statsverket. Provisoriskt har detta redan skett såvitt angår dylika kostnader vid mul- och klövsjuka enligt 1939 års lagtima riksdags beslut. Såsom departementschefen framhållit torde man icke kunna bortse från, att smittreningsåtgärderna till övervägande delen måste anses som en det allmännas åtgärd till förhindrande av smittans vidare spridning. Med hänsyn till att djurägaren icke alls eller i allt fall i mycket ringa utsträckning kan påverka desinfektionsförfarandet måste det framstå såsom ganska obilligt, att han det oaktat skall vara skyldig gälda kostnaderna, vilka understundom i synnerhet för mindre och mera avsides belägna gårdar kunna stiga till i förhållande till djurägarens ekonomiska resurser icke obetydliga belopp. Utskottet förutsätter emellertid att de åtgärder vidtagas, som kunna komma i fråga för nedbringande av kostnaderna utan att effektiviteten eftersättes.

Även departementschefens förslag, att kostnaderna för gravgrävning och nedslaktning av djur skola gäldas av statsmedel kan utskottet tillstyrka. Icke heller har utskottet någon erinran mot att ersättning utgår även för handräckning, som lämnas av djurägaren och hans hustru. Billighetsskäl synas tala härför. De föreslagna ändringarna i bestämmelserna rörande ersättning för väsentligt intrång i näring eller minskning i arbetsförtjänst, vilka ändringar huvudsakligen äro av formell natur, kan utskottet biträda.

Värdering för bestämmande av ersättning.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag hänvisas till propositionen sid. 68—73.

Departementschefen.

Av mycket stor betydelse för såväl staten som djurägaren är att värderingarna av djur som skola nedslaktas sker på ett noggrant och tillförlitligt sätt. För statsverket utgöra ersättningar för nedslaktade djur den utan jämförelse drygaste utgiftsposten vid bekämpandet av epizootierna. Under den senaste mul- och klövsjukeepizootien uppgingo ersättningarna för nedslaktade djur under tiden den 19 maj 1938—den 30 juni 1940 till 12,142,541 kronor, under det att flertalet övriga utgifter i anledning av epizootien något överstego 2,000,000 kronor. Såsom likvid för försålt kött ha emellertid under samma tid influtit 2,337,154 kronor. För djurägaren utgöra djuren ofta en av hans största tillgångar och representera icke sällan många års arbete som nedlagts för att få fram en god kreatursbesättning. För närvarande finnas icke några regler eller direktiv rörande de grunder som skola gälla för värderingen i vidare mån än att det stadgats, att ersättning skall utgå efter det värde djuren skulle haft om sjukdomen ej inträffat. Otviveltaktigt är, att denna brist på vägledande föreskrifter orsakat en viss ojämnhet vid värderingarna i olika delar av landet. De sakkunniga ha ifrågasatt huruvida icke det nuvarande värderingssystemet medfört en viss övervärdering av de nedslaktade djuren. Ur statens synpunkt är det uppenbarligen av största vikt att så icke sker. I annat fall komma såsom de sakkunniga framhållit de smittsamma husdjursjukdomarna, som bekämpas med nedslaktning, icke att för djurägaren framstå såsom en olycka, vilken såvitt möjligt bör undvikas. I likhet med de sakkunniga anser jag lämpligt för att råda bot mot berörda olägenheter, att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att utfärda föreskrifter till vägledning för värdering av djur, som skola nedslaktas. Såsom de sakkunniga föreslagit torde det emellertid vara ändamålsenligt, att detaljföreskrifterna utfärdas av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

De av de sakkunniga föreslagna grunderna för värderingsförfarandet ge mig anledning till vissa erinringar och påpekanden. I likhet med vad som anförts i en del yttranden anser jag det av de sakkunniga föreslagna värderingsförfarandet väl komplicerat. Emellertid synes genom vissa förenklingar och genom tillhandahållande av tabeller med erforderliga uträkningar och anvisningar denna olägenhet kunna undanröjas. Det torde under sådana förhållanden jämväl vara möjligt, i varje fall då besättningarna icke äro större, att så gott som genast lämna djurägaren meddelande om det ersättningsbelopp han kan påräkna. För värderingsmännen är det uppenbarligen till gagn att ha tillgång till vägledande grunder som de kunna följa vid värderingen. Det torde stärka deras ställning gentemot djurägarna och synes även vara ägnat att ingiva större förtroende till värderingarna hos dessa. En jämnare värdering lär även härigenom kunna ernås. Det blir genom det nu ifrågasatta förfarings sättet också större möjligheter för myndigheterna att kontrollera värderingarna. Flera värderingsmän kunna då också utan större olägenhet utses. För närvarande har man sökt begränsa antalet värderingsmän för att i möjligaste mån få till stånd likformighet i värderingarna. Liksom de sakkunniga vill även jag framhålla, att värderingsmännen böra äga

frånga grunderna i sådana fall då de finna desamma av en eller annan anledning lämna oriktiga resultat, blott de göra anteckning i värderingsinstrumentet om anledningen till avvikelserna från de vägledande föreskrifterna.

Beträffande detaljerna i de grunder som ifrågasatts vill jag understryka de sakkunnigas påpekande att de angivna sifferuppgifterna endast äro exempel avsedda att belysa konsekvenserna av systemet. De belopp som skola vara avgörande för ersättningen kunna fastställas först vid den tidpunkt då epizootien pågår. De sakkunnigas uttalanden giva mig emellertid här anledning till vissa påpekanden och reflexioner. I den mån noteringar böra tjäna som utgångspunkt vid värderingen synes såsom Malmöhus läns hus-hållningssällskaps förvaltningsutskott framhållit ligga närmast till hands att begagna slakteriernas noteringar. I fråga om minskning av det föreslagna tillägget för livdjurvärdet för en ko, vill jag här framhålla, att denna synes böra inträda icke såsom de sakkunniga ifrågasatt vid 3 års ålder utan först vid 6 års ålder och då synes minskningen böra bestämmas till 15 procent mellan 6—10 år och därefter till 20 procent. Tillägg för avelsvärde synes enligt mitt förmenande icke böra utgå beträffande nötkreatur, med mindre djurets årliga mjölkavkastning som regel uppgår till, för svensk kullig boskap minst 120 kilogram smörfett, för svensk röd och vit boskap minst 140 kilogram smörfett samt för svensk låglandsboskap minst 160 kilogram smörfett. Det av de sakkunniga förordade förfarandet med tillägg för djur ställda under kontroll med hänsyn till förekomsten av tuberkulos finner jag icke helt tillfredsställande. Det kan ifrågasättas om man ej bör utgå från att det normala är att djuren äro anslutna till den kliniska tuberkuloskontrollen. För sådana djur bör sålunda icke utgå något tillägg. För kreatur, som äro ställda under statlig kontroll med tuberkulin, synes däremot berättigat att visst tillägg utgår. Detta synes böra bestämmas till 30 procent å summan av tilläggen för normallivvärdet och mjölkavkastningen. Äro djuren icke alls anslutna till det statliga tuberkulosbekämpandet synes ett motsvarande avdrag av 30 procent böra göras. Inom områden, där nötkreaturstuberkulosen praktiskt taget icke förekommer och där epizootilagens bestämmelser äro tillämpliga på sjukdomens bekämpande, torde i anslutning till vad de sakkunniga föreslagit tillägg böra utgå för alla djur, såvitt nedslaktningen icke föranletts av tuberkulos. För samtliga djur inom s. k. tuberkulosfria områden bör sålunda utgå ett tillägg av 30 procent av summan av tilläggen för normallivvärdet och mjölkavkastningen.

Den i några yttranden berörda frågan, om vid värderingen av nötkreatur hänsyn bör tagas jämväl till djurens frihet från smittsam kastning, synes icke nu böra avgöras. Vid ställningstagandet till detta spörsmål torde nämligen särskild hänsyn böra tagas till sjukdomens allmänna utbredning i landet och de åtgärder som äro vidtagna mot densamma. Det synes därför böra få ankomma på Kungl. Maj:t att vid en framtida epizooti härutinnan meddela det beslut som kan föranledas av då rådande förhållanden.

Utöver vad jag nu anfört vill jag framhålla att de sakkunniga, då de vid värderingen för värdebestämningen utgå från djurets levande vikt, icke synas

ha beaktat, att djuren efter kalvningen nedgå i vikt, vilket förhållande alltså kommer att medföra att djuret åsättes ett lägre värde. Detta torde emellertid icke vara helt tillfredsställande då djurets värde såsom livdjur icke kan anses ha förändrats. Nu anmärkta förhållande synes böra beaktas av värderingsmännen och medföra erforderliga justeringar vid ersättningsbestämmande.

Jag finner mig icke heller till alla delar kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag till värderingsnämndens sammansättning. I överensstämmelse med vad i vissa yttranden uttalats anser jag icke tillfredsställande, att veterinär ensam skall äga verkställa värdering av de mindre kreatursbesättningarna. En viss risk kan föreligga att, då under stora epizootier mindre erfarna veterinärer måste anlitas, värderingarna kunna bliva mindre tillförlitliga. Men även om genom de tilltänkta föreskrifterna rörande värderingsförfarandet veterinärer kunna erhålla en god vägledning vid ersättningsbestämmande och värderingarna därigenom kunna förväntas bliva i stort sett riktiga, torde man likväl icke kunna bortse från att för ägarna av de mindre kreatursbesättningarna det torde komma att framstå såsom i viss mån stridande mot rättvisa och billighet att värderingen av deras djur skall ske på annat sätt än då fråga är om besättningar med något flera djur. Jag förordar därför, att i värderingarna av kreatursbesättningarna alltid skall jämte veterinären deltaga en värderingsman. I anslutning till vad för närvarande gäller synas dock utan olägenhet svinbesättningar med högst 75 djur kunna värderas av veterinären ensam, då värderingen av svin i de flesta fall kan ske förhållandevis schablonmässigt. Detsamma torde kunna gälla då värdering endast skall ske av motsvarande antal får eller getter. Att i vissa fall två värderingsmän deltaga i värderingarna synes däremot icke erforderligt. Med den föreslagna ändringen i värderingsnämndernas sammansättning synes det icke längre vara motiverat att låta vissa värderingsmän utses av lantbruksstyrelsen utan torde dessa böra utses av vederbörande hushållningssällskap eller dess förvaltningsutskott. Begränsning av antalet värderingsmän medför jämväl viss minskning i statens kostnader för värderingsförfarandet. För att ytterligare nedbringa kostnaderna för värderingarna torde, såsom förut antytts, böra övervägas, att flera värderingsmän förordnas inom varje län varigenom resekostnaderna bliva lägre.

Den för staten ojämförligt största kostnaden vid större epizootier, som bekämpas med nedslaktning, är ersättningarna till djurägarna för nedslaktade djur. Ersättningar för nedslaktade djur under mul- och klövsjukeepizootierna 1920—21, 1924—27 och 1938—39 uppgingo till respektive omkring 5,000,000, 16,000,000 och 12,000,000 kronor. Vissa reduktioner i dessa belopp måste dock beräknas med hänsyn till inkomsterna för försålt kött. Även ur djurägarens synpunkt är nedslaktandet av djuren det svåraste och ekonomiskt mest betydelsefulla ingreppet för sjukdomens hejdande. Under sådana förhållanden är det uppenbarligen en fråga av största vikt, att den ersättning, som skall lämnas av staten till djurägaren, blir bestämd på ett

Utskottet.

så riktigt sätt som möjligt. Under utredningen har ifrågasatts att understundom en viss överbäring av djuren skett. Hittills ha icke funnits några bestämmelser efter vilka grunder värderingen bör ske utan har denna uteslutande skett efter värderingsmännens personliga uppfattning i varje särskilt fall. I propositionen har nu föreslagits, att Kungl. Maj:t eller vederbörande myndigheter skola erhålla befogenhet att utfärda föreskrifter till vägledning för värdering av djur, som skola nedslaktas. I anslutning härtill har departementschefen uppdragit vissa allmänna riktlinjer för hur han tänkt sig, att värderingen bör ske. Utskottet kan i huvudsak biträda vad departementschefen förordat och vill därför tillstyrka, att befogenhet att meddela de ifrågasatta vägledande bestämmelserna lämnas. Enligt utskottets mening torde sedan värderingsmännen erhållit någon vana vid det tilltänkta systemet detta ej komma att vålla några större svårigheter vid tillämpningen. Denna torde även såsom departementschefen påpekat kunna underlättas genom utarbetande av tabeller med behöfliga uträkningar och anvisningar. Emellertid vill utskottet framhålla vikten av att värderingsmännen äga vidtaga erforderliga avvikelser från de föreslagna föreskrifterna. Huru väl dessa än bliva utarbetade uppkomma dock ofta särskilda omständigheter till vilka hänsyn icke tagits vid uppställande av ifrågavarande föreskrifter. Dyliga omständigheter böra då beaktas av värderingsmännen och föranleda nödiga jämkningar. Anteckning härom bör ske i värderingsinstrumentet. I fråga om föreskrifterna måste dessa uppenbarligen avfattas med hänsyn till de vid tiden för deras utfärdande rådande förhållandena samt under hänsynstagande till det då gällande prisläget. Det kan t. ex. ifrågasättas om det är helt tillfredsställande att anknyta det tilltänka tillägget för mjölkavkastningen till smörnoteringarna. Under vissa omständigheter lär det möjligen vara mera ändamålsenligt att anknyta till produktmjölkvärdet.

Vad angår värderingsnämndens sammansättning synes det av departementschefen framlagda förslaget lämpligare än det de sakkunniga förordat. Utskottet vill framhålla, att i synnerhet vid större epizootier, då jämväl mindre erfarna veterinärer måste anlitas i sjukdomsbekämpandet, det icke kan vara lämpligt att åt veterinären ensam anförtro beslutet rörande ersättningar för de djur, som skola nedslaktas. I likhet med departementschefen anser utskottet, att vid alla värderingar en värderingsman bör närvara. Värderingar av svin, får och getter, då dessas antal ej överstiger 75, synas dock utan olägenhet kunna verkställas av veterinären ensam.

Förverkande av ersättning m. m.

De sakkunniga.

Beträffande de sakkunnigas förslag hänvisas till redogörelsen i propositionen sid. 80—81.

Departementschefen.

De sakkunnigas här ifrågavarande förslag kan jag helt biträda. Såsom de sakkunniga framhållit ha de nuvarande bestämmelserna om förverkande av ersättning aldrig tillämpats. Anledningen härtill torde vara att söka däri att det är förenat med stora svårigheter för administrativ myndighet att få en klar uppfattning huruvida omständigheterna äro sådana att det kan anses berättigat att förklara ersättningen förverkad. I de flesta fall torde det även komma att framstå såsom obilligt att djurägaren skall berövas hela ersättningen. Ett överflyttande till domstols avgörande i samband med rättegång mot djurägaren för överträdelse av epizootibestämmelserna av frågan om förverkande av ersättningen synes ur såväl rättssäkerhets- som billighetssynpunkt vara mera tillfredsställande än den nuvarande ordningen. I likhet med de sakkunniga anser jag att den ifrågasatta höjningen av straffmaximum för det i 19 kapitlet 17 § andra stycket andra punkten strafflagen omförmälda brott icke bör upptagas till avgörande i nu förevarande sammanhang. Frågan synes lämpligen böra utredas i samband med den nu pågående revideringen av vissa delar av strafflagens speciella del. De sakkunnigas förslag torde för närvarande innebära en ändamålsenlig lösning av det föreliggande spörsmålet huru man skall kunna förhindra att en överträdelse av epizootibestämmelserna, oaktat bötesstraff ådömes, medför ekonomisk vinning för den felande. Mot det sätt varpå de sakkunniga utformat de nya bestämmelserna är från min sida intet att erinra. De föreslagna ändringarna i 8 och 12 §§ epizootilagen synas sålunda böra genomföras.

De föreslagna ändringarna i 8 och 12 §§ epizootilagen, varigenom bland annat beslut om förverkandet av statsersättning vid överträdelser av bestämmelse, som meddelats för att förhindra spridande av smitta, lagts i domstols hand, finner sig utskottet kunna biträda. Utskottet finner också lämpligt, att förverkande kan ådömas i de fall då djur mot meddelade förbud föras från ort till annan. Härigenom torde förhindras att vederbörande tillskansar sig ekonomisk vinning genom begången förseelse. Dessa bestämmelser ansluta sig nära till de som för motsvarande fall gälla i fråga om bekämpande av nötkreaturstuberkulosen.

*Utskottet.***Anskaffande av arbetskraft, transportmedel och materiel.****De sakkunniga.**

Beträffande de sakkunnigas förslag får utskottet hänvisa till redogörelsen i propositionen sid. 83—85.

Departementschefen.

Vidtagandet av de av de sakkunniga föreslagna åtgärder skall huvudsakligen ankomma på de administrativa myndigheter, som handha bekämpandet av de epizootiska sjukdomarna. Vad de sakkunniga anfört rörande anskaffande av arbetskraft torde i stort sett icke giva anledning till erinringar.

Såsom de sakkunniga framhållit synas skäl understundom kunna föreligga att medgiva högre arvode åt desinfektörerna än enligt gällande bestämmelser. I fråga om anordnandet av spärrgränser vill jag understryka vikten av att det sker på lämpligaste sätt och att den största möjliga sparsamhet iakttages. Det synes under den senaste mul- och klövsjukeepizootien vid flera tillfällen ha förekommit att vakthållningen varit ordnad på ett mindre tillfredsställande sätt och utan iakttagande av tillbörlig sparsamhet.

De erinringar som i medicinalstyrelsens och lantbruksförbundets yttranden anförts mot de sakkunnigas förslag i fråga om omklädnadsrummens anordnande synas vara förtjänta av beaktande. Inom vissa slakterier kunna förhållandena vara sådana att ett tillgodoseende av de sakkunnigas förslag kan medföra alltför höga kostnader för att man rimligtvis skall kunna fordra att åtgärderna skola genomföras av slakterierna i fråga. Möjlighet bör då finnas för medicinalstyrelsen att medgiva dispens från föreskrifterna. En övergångsbestämmelse, som möjliggör detta, synes därför böra fogas till de föreslagna ändringarna av 2 § i kungörelsen angående kontrollslakterier. Emellertid bör ett dylikt slakteri om så icke är oundgängligen nödvändigt icke anlitas för nedslaktning vid mul- och klövsjuka. Skulle slakteriet behöva användas, böra så tillfredsställande anordningar som möjligt i nu ifrågasvarande hänseende vidtagas.

Den av de sakkunniga föreslagna jämkningen av 6 § epizootilagen torde böra genomföras. Däremot anser jag icke, att slakterierna böra åläggas verkställa transporterna av djur mot ersättning som medicinalstyrelsen bestämmer. I fråga om ersättningen till slakterierna och dess personal torde den nu tillämpade ordningen böra bibehållas.

Vad de sakkunniga anförts rörande möjligheterna att bättre tillvarataga kropparna av dödade djur synes böra av medicinalstyrelsen övervägas.

Även vad de sakkunniga föreslagit rörande materielanskaffningen torde böra av medicinalstyrelsen beaktas. Det är av vikt att medicinalstyrelsen i god tid då epizooti synes hota vidtager erforderliga åtgärder eller, därest medicinalstyrelsen icke anser sig själv vara i stånd att leda kampen mot epizootien, hemställer om tillsättande av epizootinämnd.

Utöver av mig i det föregående föreslagna ändringar i epizootilagen torde en mindre jämkning av redaktionell natur böra företagas i 3 §.

Utskottet.

Vad departementschefen under denna avdelning anförts berör i huvudsak frågor, vilka ankomma på administrativ myndighet. En mindre jämkning av 6 § i epizootilagen har departementschefen i detta sammanhang föreslagit. Ändringen avser att möjliggöra för medicinalstyrelsen att meddela föreskrifter rörande anordningarna vid slakterier, där nedslaktning i anledning av epizooti sker, till förhindrande av smittspridning. Utskottet, som anser förslaget lämpligt, tillstyrker detsamma. I anslutning härtill vill utskottet dock understryka vad utskottet redan tidigare framhållit, nämligen att vederbörande myndigheter icke böra föreskriva mera omfattande åtgär-

der till epizootiers bekämpande än som oundgängligen krävas. Utskottet biträder även departementschefens uppfattning att hänsyn bör tagas till de kostnader, som slakterierna kunna åsamkas för fullgörande av meddelade föreskrifter, och att medicinalstyrelsen i de fall, då föreskrifternas efterlevnad skulle medföra alltför höga kostnader för slakteri, meddelar dispens.

Vad i propositionen anförts rörande materielanskaffningen finner utskottet sig kunna biträda.

Den mindre jämkning av redaktionell natur som föreslagits i 3 § föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag angående ändring av vissa delar i lagen den 12 april 1925 (nr 105) angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag).

Stockholm den 27 mars 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, Mannerskantz* och *Gottfrid Karlsson* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson* i Lööbo, *Ericsson* i Sörsjön, *Karlsson* i Munkedal, *Mäler, Nilsson* i Steneberg, *Jonsson* i Fjäle, *Larsson* i Karlstad och *Pettersson* i Dahl.
